

BÝVALÝ ŠPITÁLNÍ KOSTEL SV. JANA EVANGELISTY VE ŠVIHOVĚ

LINDA ČIHÁKOVÁ

Tento příspěvek je jen předběžným seznámením se stavebními proměnami bývalého kostela sv. Jana Evangelisty ve Švihově (okr. Klatovy) a stručně i s výsledky archeologického výzkumu, prováděného v kostelíku od roku 1998 v rámci celkové rekonstrukce a umírněné modernizace. Výzkum probíhá poměrně pomalým tempem, stále však přináší nové poznatky, a tak ani stavebně historický průzkum nemůže být zatím doveden do konečné podoby.

HISTORIE

V písemných pramenech se kostelík sv. Jana a k němu patřící špitál objevují od roku 1342. Původní datum založení, ani jméno zakladatele však není známo. Již od 14. století jsou kromě hlavního oltáře sv. Jana jmenovány v knihách konfirmačních také oba postranní oltáře - sv. Maří Magdaleny a sv. Kateřiny.¹⁾ Roku 1504 byl kostelík znovu vysvěcen po důkladné přestavbě, iniciované tehdejší nejvyšším královským sudím a majitelem Švihovského panství Půtou Švihovským, jak o tom svědčí dnes již nečitelný nápis na pravé stěně v lodi kostela nad blíže zatím neurčenou freskou stojící postavy v životní velikosti.²⁾ V té době byly loď i presbyterium zaklenuty žebrovou síťovou a hvězdovou klenbou, na jejíž hlavních svornících i některých konzolách byly v loňském roce nově odhaleny erbovní štítky pánů Švihovských. V literatuře³⁾ se objevily i domněnky, že Půta přistavěl pouze presbyterium k již stojící starší lodi. Archeologický výzkum však zatím svědčí pro současný vznik obou částí kostela, možná na základech starší stavby.

V Soupisu památek (s. 171) je zmíněn i další nápis na levé stěně lodi, údajně se týkající opravy oltáře sv. Václava. Tento chronogram se však vztahuje k vrchnímu správci chudnického panství, který kolem roku 1770 nechal štedře opravit již chátrající kostelík. Vrchní správce jménem Václav Podivín Holeček pořídil nové vnitřní vybavení kostela, obnovil oltáře a nechal vystavět předsíň před hlavním vstupem do kostela. Právě jeho dobrodiní tedy připomíná červenomodrý nápis na levé stěně lodi, který původně zněl: „*HoLeček PoDIVIn WenCesLao grata tonabo: Te patre nata Slon, qVe LablInthVs eraM*“⁴⁾

1) L. C. I. 128, 89; II.28; III. 34, 90; IV. 119; V. 130; 194.

2) Fr. Vaněk, K. Hostaš, Soupis památek historických a uměleckých v Království českém, Politický okres klatovský, Praha 1899, díl VII, s. 171: „*Anno domini 1504 die vero 24to mensis maji consecrata est haec ecclesia hospitalis per reverendissimum prae-nobilem ac doctissimum Dom. Dom. Petrum Lom hieropolensem Suffraganum Ratisbonens. in honorem Sti. Joahannis Apostoli et Evangelistae in Domino Magnifici ac generosi Dni Dni Puotha de Ryzmberk Dni in Švihov et Rabi Supremi Judicis regni Bohemiae. Dedicationis vero dies recte celebratur Dominica infra octavam Ascensionis Domini.*“

3) Fr. Zeman, Kniha o Švihově a okolí, Přeštice 1927, s. 381.

4) Viz pozn. 3, s. 383.

Obr. 1: Bývalý špitální kostel sv. Jana Ev. ve Švihově, pohled na presbytář od východu (foto P. J. Foster, 1999).

Již v roce 1788 byl však patentem Josefa II. kostel i se špitálem zrušen, prodán do soukromého vlastnictví a přeměněn na obydlí. Podobný osud stihl většinu původních středověkých špitálních komplexů v Čechách, jejichž vykoupený majetek se stal dle patentu z roku 1781 základem pro zřízení nových, již specializovaných ústavů - nemocnic, starobinců, sirotčinců, chudobinců a porodnic. Odsvěcené kostely pak prošly zajímavými stavebními proměnami, bohužel často bezohlednými vůči původnímu poslání objektu. Tak například ve špitálním kostele sv. Václava v Českých Budějovicích byla po roce 1796 zřízena barvírna a poté byl 1840 zbořen, ve špitálním kostele sv. Alžběty v Jindřichově Hradci vznikla kovárna a dnes slouží jako restaurace s hotelem.

POPIS

Kostelík sv. Jana ve Švihově dosud přežil všechny adaptační úpravy a zachoval se v podstatě dodnes v pozdně gotické podobě. Jedná se o drobnou orientovanou stavbu

Obr. 2: Bývalý špitální kostel sv. Jana Ev. ve Švihově, podélný řez s pohledem k jihu (kresba P. J. Foster).

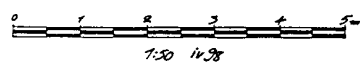
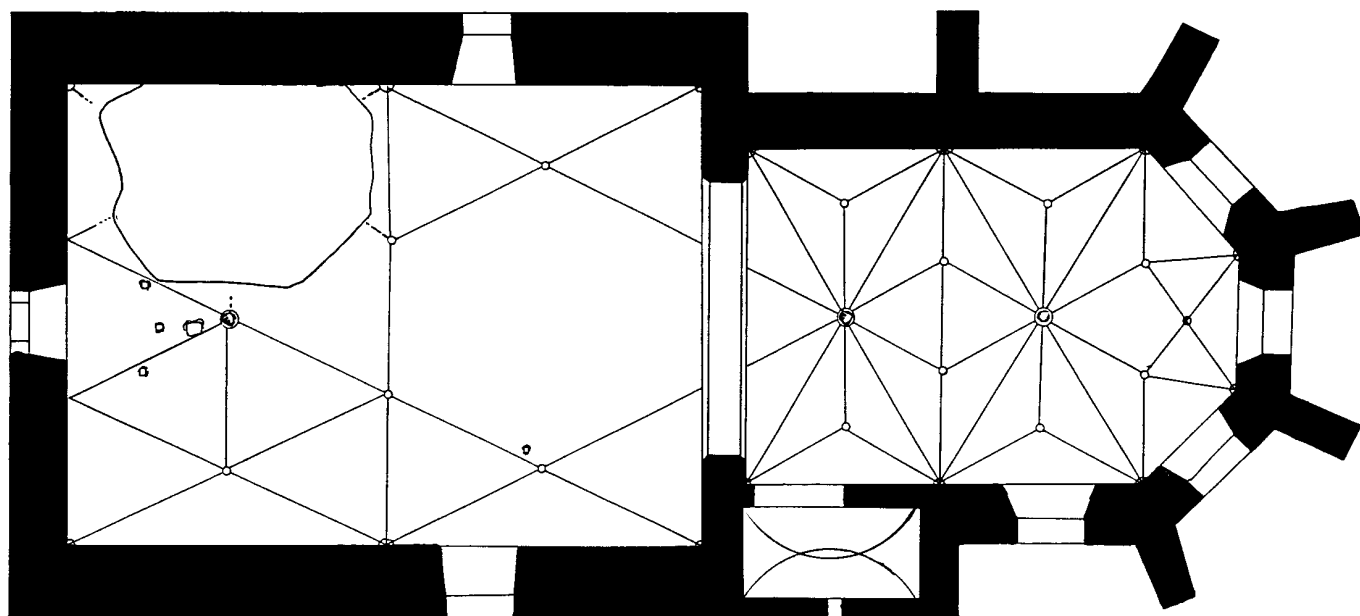
s obdélnou lodí a presbyteriem s trojbokým závěrem. Presbyterium je opatřeno šesti opěráky, loď je dnes kupodivu bez opěrných pilířů, ačkoli na Willenbergově rytině z doby kol. 1602 je jižní strana lodi zobrazena se dvěma opěráky. Prostor mezi rohem lodi a prvním jižním opěrákem presbyteria byl zaklenut valenou klenbou a sloužil původně patrně jako sakristie. Z východu ji osvětluje úzké čtverhranné okénko s polokruhovým cihlovým výklenkem. Toto okénko je proražené přes opěrák a výhledem směřuje na místo původní městské brány. Druhé, jižní okénko sakristie je větší, rovněž čtverhranné, ale s pískovcovým ostěním. Zdivo lodi i presbyteria je z lomového kamene, ostění dveří i oken bylo osazeno profilovanými pískovcovými kvádry, stejně jako soklová římsa, obíhající po celém obvodu kostela. Výklenky oken i dveří a hrana triumfálního oblouku jsou vyzděny z cihel. Původní jediný vchod vedl do kostelní lodi ze severní strany obrácené k městu. Loď osvětlovala tři okna: jedno ze západu s dosud zachovanou jeptiškou, jedno z jihu a jedno ze severu, obě s lomenným obloukem, dnes však již bez kružeb. Profilace jejich ostění je zvláště zvenčí velmi poškozena erozí, ale stále je patrný žlábek a vlna. Presbyterium bylo původně prolomeno čtyřmi okny rovněž s lomenným obloukem a profilací ostění stejnou jako v lodi. V jihozápadním rohu presbyteria byla v roce 1998 objevena fresková výzdoba, která je však zatím z větší části překryta novodobou omítkou. Také na levé špaletě jižního okna v presbyteriu byly odhaleny dva překrývající se nápisy, vztahující se k zasvěcení oltáře sv. Janovi a oltářních křídel sv. Štěpánovi. Hvězdová klenba presbyteria se zdá být dosud poměrně staticky stabilní, jen některá žebra jsou uvolněná, ale stále v původní poloze. Klínová žebra, po obou stranách vykroužená, se v kněžišti sbíhají do osmi konzol, pů-

vodně tvaru šroubovitého kužele, obdobně jako v lodi. Stabilita síťové klenby v lodi byla velmi porušena proražením rozměrného otvoru v jejím severozápadním rohu. Poklesem části klenby přilehlé k otvoru došlo k jejímu propadnutí a ke zřícení dekorativních žebířů celého šestihranného pole ve východní polovině lodi (obr. 3). Zbýlá žebra v západní polovině lodi hrozí zřícením. Na rubu cihlové klenby v lodi i presbyteriu byl zjištěn nepravidelný systém nízkých výstupků klenebních cihel, zřejmě ve vazbě na kamenná dekorativní žebra.⁵⁾ Krov presbyteria je nový, snad z doby po roce 1925, kdy byla východní část kostelíka zasažena požárem. Nad presbyteriem býval sanktusník, který byl snesen v 19. století.⁶⁾ Krov lodi je starší, z druhotně užitých tesaných trámů, snad z původního gotického krovu, na střední jižní vaznici je vytesán letopočet 1875. Střecha lodi je sedlová, avšak nižší než původní kostelní. Otisky trámů a kapsy ještě se zbytky shnilého dřeva jak v kamenném východním štítě, tak v západním cihlovém, umožňují alespoň kresebnou rekonstrukci původních vazeb a sklonu střechy. V severní polovině východního štítu vede segmentem zaklenutý cihlový průchod z lodi do půdního prostoru nad presbyteriem.

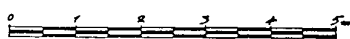
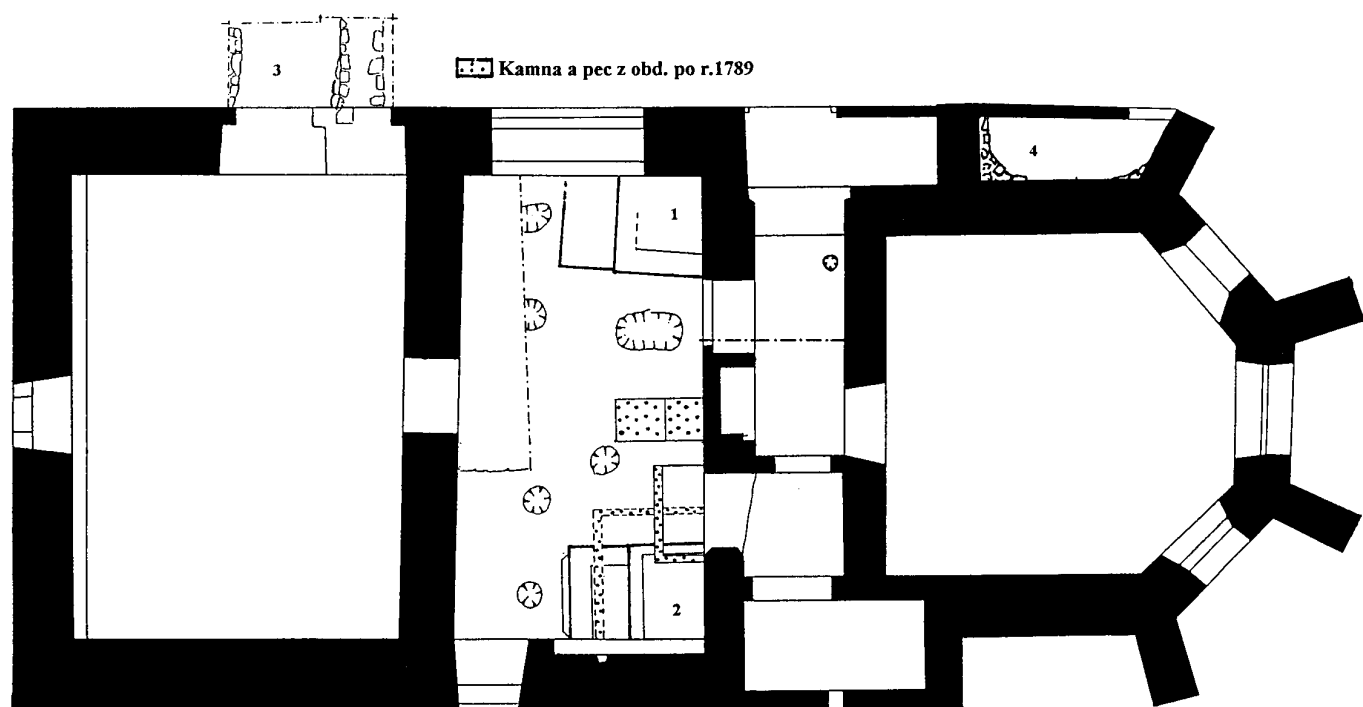
Roku 1788 byl tedy kostelík již bez vnitřního zařízení prodán místnímu měšťanu Tomáši Maršálkovi za 236 zlatých. Maršálek jej nechal přestavět na soukromé obydlí. Do presbyteria a východní poloviny lodi bylo vestavěno patro (obr. 2) s povalovými stropy, v presbyteriu byl podhled později zakryt prkenným podbitím a omítnut na rákos. Loď byla předělena severojižní příčkou a podobná příčka vestavěná do

5) Gabriel L., Vyjádření PÚ v Plzni ke stavební obnově objektu, 18. 2. 1998, bod 3 (archiv PÚ v Plzni).

6) Viz pozn. 2, s. 170.

Obr. 3: Bývalý špitální kostel sv. Jana Ev. ve Švihově, půdorys a současný stav kleneb (kresba P. J. Foster).

Obr. 4: Bývalý špitální kostel sv. Jana Ev. ve Švihově, výsledky archeologického výzkumu do roku 1999 (kresba P. J. Foster); 1, 2 - gotické postranní oltáře; 3 - barokní předsíň před vstupem do kostela; 4 - základové zdivo; šrafované - zdivo úprav kostela na obydlí po r. 1788, v místě pravého oltáře sporák

západní části presbyteria vytvořila v přízemí i v patře vstupní chodbu do obou bytů. Chodba ústí v obou patrech do černých kuchyní, umístěných v jihozápadním rohu presbyteria. V černé kuchyni v patře odchází dým volně otvorem, proraženým klenbou do podstřeší. Průlezný tahový komín, který je dodnes v provozu, byl zřízen v zádívce triumfálního oblouku a ústí do střešního prostoru klenbou presbyteria,

těsně vedle původního dymníku. Triumfální oblouk byl zazděn a v jeho ose byl v patře i v přízemí ponechán otvor pro dveře do nově vzniklých místností. V přízemí i v patře jsou navíc v této zazdívce patrné nástěnné krbečky. Podívenova vstupní předsíň byla zbořena a z lodi byla zřízena stodola s vraty s půlkruhovým cihlovým záklenkem na místě původního kostelního vstupu. Dveře do nových bytů byly pro-

Obr. 5: Bývalý špitální kostel sv. Jana Ev. ve Švihově, pohled na loď od severu (foto P. J. Foster, 1999).

lomeny v přízemí i v patře v severní straně presbyteria mezi rohem lodi a prvním opěrákem. Od rohu lodi až k druhému severnímu opěráku byla vystavěna dřevěná pavlácka, umožňující vstup do bytu v patře. Okna v presbyteriu byla stropem předělena na dvě, jižní okno bylo úplně zazděno. Po částečném odstranění této zazdívký v loňském roce v ní byla odhalena část středního prutu v druhotné poloze a v omítce obou špalet je nyní rovněž patrný původní šikmý sklon parapetu. Parapet jihovýchodního okna byl změněn na rovné police, místo východního okna byly v přízemí prolomeny do kněžiště další dveře s cihelným segmentovým záklenkem, severovýchodní okno bylo v dolní části prodlouženo, aby se zlepšily světelné podmínky místnosti v přízemí. V patře byla po odstranění kružeb překryta kamenná ostění oken vrstvou malty, do které byly poté usazeny dřevěné rámy dvoukřídlých oken. Okna v lodi jsou v současnosti překryta jen železnými okenicemi. Přízemí presbyteria sloužilo nejdříve asi jako komora, poté jako skladiště, ve třicátých letech 20. století bylo používáno jako kolářská dílna. V místnosti ve východní polovině lodi byla světnice průchozí do stodoly v západní polovině lodi. Ta je dnes užívána jako skladiště, stejně jako prostor ve východní polovině lodi v patře. Pokoj v patře presbyteria je v současnosti jedinou obyvatelnou místností bývalého kostela. Asi ve 40. letech 20. století byla do obydlí zavedena voda a o dvacet let později zřízen záchod v původní sakristii.

Kostel sv. Jana byl tedy koncem 18. století zvenčí i uvnitř „obohacen“ prvky lidové architektury, a to zejména dřevěnou pavlácou na severní straně presbyteria a dvěma nad sebou zřízenými černými kuchyněmi, které byly v provozu zřejmě až do konce 19. století. Tyto úpravy dodaly objektu na originalitě a v podstatě umožnily jeho přežití do dnešní doby. Proto jejich odstranění a snaha zakonzervovat tento objekt do původní kostelní podoby by v tomto případě byla scestná. Domnívám se, že by naopak měl být umožněn další, citlivě promyšlený stavební vývoj objektu v jeho již pozměněné obytné funkci, jehož součástí by mělo být zviditelnění dosud dochovaných prvků bývalé kostelní výzdoby.

Na druhé straně však byla během období po zrušení kostela provedena řada necitlivých zásahů do obvodového zdiva. Zejména zvětšení vratového otvoru a proražení klenby v severozápadním rohu lodi, údajně za účelem skladování sena v prostoru nad klenbou, značně porušilo stabilitu objektu, který je nyní také díky silné vztlínající vlhkosti částečně v havarijním stavu. I všechny konzoly v presbyteriu byly poničeny při zřizování povahového stropu. Poté byly sice obaleny jílovým pouzdrem, které však zřejmě nemělo ochrannou funkci, ale mělo spíše usnadnit nanášení omítky na původně nerovný povrch. Jedním z řady důkazů evidentní neúcty k podstatě objektu bylo zavedení

elektrických rozvodů, které byly bez rozpaků prosekány napříč freskovou výzdobou v presbyteriu a přes kamenické články v sakristii, obojí tehdy již však bylo skryto pod novodobou omítkou. Tyto rušivé zásahy jsou v současné době (od roku 1997) předmětem celkové rekonstrukce objektu, která však bude zřejmě poměrně dlouhodobá. V loňském roce se díky státnímu příspěvku z Havarijního střešního fondu MK ČR podařilo alespoň provizorně dopřít výdřevou klenbu v lodi a ze statických důvodů dozdít vratový otvor na původní šířku kostelního vstupu.

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM

Koncepce oprav je řízena také výsledky archeologického výzkumu, který přispívá ke zjištění původního rozsahu zdiva ve staticky narušených místech, kde je nutné zdivo zpětně dozdít. Archeologický výzkum zajišťuje OM Klatovy a je veden P. J. Fosterem (ArÚ AV ČR Praha). V interiéru se zatím soustředil na místnost, vestavěnou do východní poloviny lodi a na část chodby v presbyteriu (obr. 4). V obou těchto prostorách bylo v hloubce cca 1 m dosaženo nejstarší kostelní podlahy v podobě tenké maltovité vrstvy. Zhruba 20 cm pod touto vrstvou byly odhaleny základy severního obvodového zdiva lodi i presbyteria, překryté tvrdou vápennou krustou. Po obou stranách triumfálního oblouku byly odhaleny půdorysy postranních oltářů, jejichž místa zachovaná omítka byla přimáznuta ke zmíněné maltovité podlaze. Oba oltáře sestávaly z vlastní cihlové menzy a rovněž cihlového stupně a byly vestavěny do segmentového výklenku v obvodovém zdivu. Základ menzy pravého oltáře byl zčásti kamenný. Tělesa oltářů se zachovaly do výšky jedné až dvou cihel. Keramika z vrstvy pod touto nejstarší maltovitou podlahou je téměř výhradně redukčně pálená, zdobená radýlkem, datovaná zhruba do 15. století. Ve stejném souboru se objevily i příměsi keramiky 14. století s podsýpaným dnem a zlomky tuhé zásobnice, ale i glazované zlomky. Dataci nálezů ztěžuje fakt, že téměř veškerý materiál pochází z násypů při zvyšování podlah, takže jeho příslušnost ke kostelu je pochybná.

Maltovitá podlažní vrstva byla překryta kamenným násypem cca 30 cm mocným, na němž spočívala další maltovitá podpodlažní vrstva, patrně rovněž ještě z kostelního období, protože respektovala půdorysy obou oltářních menz, ale již bez stupňů. Následovalo cca 70 cm mocné souvrství násypů a podlah z doby po odsvěcení kostela. V tomto období nahradila levý oltář pec se základem z lomového kamene spojovaného jilem s rozměry 170 × 260 cm. I následující cihelný základ o půdorysu 170 × 200 cm patřil zřejmě peci. Otvory v zazdínce triumfálního oblouku na východní straně obou pecí nasvědčují tomu, že obě byly obsluhovány z vedlejší černé kuchyně. Pravděpodobně někdy koncem 19. století byla místnost předělena východozápadní příčkou, černé kuchyně přestaly být užívány a obě nově vzniklé místnosti byly vytápěny odděleně, patrně dvěma sporáky. Po nich se v jižní místnosti zachoval již jen cihelný základ s rozměry 150 × 75 cm, v severnější místnosti stál sporák téměř shodného půdorysu (150 × 70 cm) do roku 1998, kdy byl rozebrán pro vnitřní zchátralost. Jednalo se o velký kuchyňský sporák s vysokým nástavcem s troubami, lidově zvaný „Radyně“ dle tvarové podobnosti se stejnomennou zříceninou.

V chodbě vestavěné do presbyteria byly dále odhaleny dvě vrstvy podlah z doby po zrušení kostela z druhotně použitých barokních dlaždic a dřevěný práh vchodu proraženého do této chodby koncem 18. století. V prostoru mezi prvním a druhým severním opěrákem presbyteria, tedy pod pavláčkou, bylo dosaženo poněkud nepravidelných základů obvodové zdi presbyteria a prvního severního opěráku, kdežto druhý opěrák základ nemá. Další sonda byla položena v místě dnešního vjezdu do lodi. Zde byl odhalen původní vstup do kostela ještě s omítkou na vnitřní špaletě, ale bez kamenného ostění. Špalety tohoto vstupu byly téměř rovné. Před vchodem byly dokumentovány zbytky Podivenovy cihlové předsíně s kamenným základem, postavené kolem roku 1770 a již v roce 1788 zbořené. Základ její západní stěny posloužil jako základ pozdějšího chlívků.

V zahradě, přiléhající k severní části kostela, zatím nebyl výzkum proveden v dostatečném rozsahu, takže není dosud možné rozhodnout, byl-li v těchto místech špitální hřbitov nebo špitální budovy. Jak se zdá, nevykazují však dosavadní hmotné nálezy z interiéru kostela, ani samotný kostel žádná specifika ohledně zde provozované špitální činnosti.

THE HOSPITAL CHAPEL OF ST. JOHN IN ŠVIHOV

This paper describes a small hospital chapel whose original sacred status has been changed into a domestic one. Written sources first mention the chapel in 1342 and an inscription in the nave, dated to 1504, indicates that it had been rebuilt with an added vaulted ceiling embellished with a ribbed star and net pattern. In the economies of 1788 the building was de-consecrated and removed from the ecclesiastical establishment into private ownership as a domestic dwelling place. The late Gothic nature of the building shell, including the vaulted and ribbed ceiling survived almost intact the modifications that introduced a beamed floor in the presbytery that divided the living space into two tenements. A further room was constructed within the eastern half of the nave providing a „light“ room for the lower tenement. There was access from this room the remainder of the nave floor area which served as a barn with a large door to the outside yard replacing the smaller Gothic north door. In the presbytery an additional wall, on both levels, formed, along with the modified east nave wall and infilled triumphant arch, the entrance cross passage. At the southern end of the passage, on both levels, a black kitchen was constructed. The eastern rooms in the presbytery were probably used as a living room upstairs and as a storage room downstairs. Access to the upper tenement was via external stairs and a short veranda between the northern presbytery buttresses. From the late period archaeological excavations to date have revealed sets of brick foundations belonging to cooking and baking ovens in the south-eastern corner of the nave 'room'. From the chapel period remnants of alters to each side of the presbytery arch and several possible mortar floor levels were found. In the area of the north door the foundations of the external porch built in 1770 have been uncovered along with the degraded remains of sandstone steps.

This building has witnessed many changes to its structure and function, a process which is continuing to the present day. In the past such modifications were generally undertaken with very little sympathy regarding the historical value of the building. The current development of the former chapel is being undertaken with a multi-disciplined approach that includes archaeological investigation, renovation, reconstruction and conservation - sometimes a dangerous cocktail that does not satisfy everyone. However it is hoped that the result will be a modernised safe domestic environment that retains most of the important historical aspects.

LIST OF FIGURES

Fig. 1: The hospital chapel of St. John, Švihov - chancel looking from the east (Foto P. J. Foster, 1999).

Fig. 2: The hospital chapel of St John, Švihov: Longitudinal section looking to the south showing later tenement construction.

Fig. 3: The hospital chapel of St John, Švihov: Vaulted ceilings showing recent damage.

Fig. 4: The hospital chapel of St John, Švihov: Ground plan showing results of archaeological excavations for 1998 - 99. 1 and 2. - Gothic altars, 3 - Baroque porch to north door, 4 - Foundations. Hatching: Modifications after 1788 to form tenements; the right altar replaced by series of ovens.

Fig. 5: The hospital chapel of St. John, Švihov - general view from the north (Foto P. J. Foster, 1999).

(Translation Patrick J. Foster)

DIE EHEMALIGE SPITALSKIRCHE DES HL. JOHANNES EV. IN ŠVIHOV

Der Beitrag beschäftigt sich mit dem Objekt der einstigen Spitalskapelle des hl. Johannes Ev. in Švihov (Bez. Klatovy - Schwihau, Bez. Klattau), das in der Gegenwart als Privatwohnhaus dient. Die Kapelle wird erstmals in schriftlichen Quellen zum J. 1342 erwähnt; eine bis heute deutliche Aufschrift an der Schiffswand aus dem J. 1504 datiert den spätgotischen Umbau einschließlich des böhmischen Kappengewölbes mit Rippennetz und -stern auf seiner Fläche. Die Kapelle war 1788 aufgehoben worden, danach wurde sie verkauft und in ein Wohngebäude umgestaltet. Das Presbyterium und die östliche Hälfte des Schiffes wurden etwa in der halben Höhe überdeckt, wodurch separierte Wohnungen im Erd- und Obergeschoss entstanden. Der westliche Teil des Schiffes diente als Scheune mit einem großen Tor am Ort des ursprünglichen Kircheneingangs. Eine weitere, parallel mit dem zugemauerten Triumphbogen situierte Zwischenwand im Presbyterium trennte den Zugang zu beiden Wohnungen ab. Der so entstandene Gang war durch die in der nördlichen Presbyteriumswand durchgebrochenen Türen in beiden Geschossen zugänglich; im Obergeschoss führte der Zugang über einen zwischen das erste Strebepfeilerpaar der Presbyteriumsnordseite eingebauten Söller mit Treppe. Die Gänge in beiden Geschossen führen je in die Rauchküche an ihren südlichen Enden.

Die archäologische Grabung enthüllte seit 1998 in der östlichen Partie des Kirchenschiffs im Zimmer aus der Zeit nach der Kirchenauflösung mehrere Heizanlagengrundrisse, unter ihnen auch jenen eines (Back-) Ofens, und zusammenhängende Fußbodenniveaus. Aus der der kirchlichen Nutzung entdeckte man Reste des Backsteinmauerwerks beider Seitenaltäre und mörtelartige Fußbodenschichten. Vor dem ursprünglichen Kircheneingang in der Schiffsnordwand lokalisierte man eine kleine Vorhalle aus dem J. 1770.

Das Objekt wurde von mehreren Änderungen betroffen, aber bis heute ist es im Grundsatz in seiner spätgotischen Gestalt einschließlich des Gewölbes (im Schiff zwar mit bedeutenden statischen Störungen) erhalten. Die Mehrzahl der Änderungen in der Vergangenheit wurde ohne Rücksicht zum historischen Wert des Baues durchgeführt. Die gegenwärtig verlaufende Renovierung, Rekonstruktion und Konservierung des Baues bedient sich auch der Feststellungen seiner archäologischen und baugeschichtlichen Erforschung. Nach dem Abschluss der Arbeiten wird die Wohnfunktion des Objekts mit Betonung seiner historischen Details erhalten werden.

ABBILDUNGEN

Abb. 1: Švihov, ehemalige Spitalskirche des hl. Johannes Ev. Ansicht des Presbyteriums von Osten (Foto P. J. Foster, 1999).

Abb. 2: Švihov, ehemalige Spitalskirche des hl. Johannes Ev. Längsschnitt mit Teilansicht nach Süden (Zeichnung P. J. Foster).

Abb. 3: Švihov, ehemalige Spitalskirche des hl. Johannes Ev. Grundriss und gegenwärtiger Zustand der Gewölbe (Zeichnung P. J. Foster).

Abb. 4: Švihov, ehemalige Spitalskirche des hl. Johannes Ev. Feststellungen archäologischer Grabungen bis 1999: 1, 2 - gotische Seitenaltäre; 3 - barocke Vorhalle vor dem Kircheneingang; 4 - Fundamente; schraffiert - Mauerwerk der Änderungen zu Wohnungen nach 1788, an Stelle des rechten Seitenaltars ein Herd und Ofen (Zeichnung P. J. Foster).

Abb. 5: Švihov, ehemalige Spitalskirche des hl. Johannes Ev. Kirchenschiff, Ansicht von Norden (Foto P. J. Foster, 1999).

(Übersetzung J. Noll)